

Forum V

16. Hyödyn ajan uudistuksia

Dokumenttitehtävä: Anders Chydeniuksen Kansallinen voitto vuodelta 1765 (otteita)

On kiistämätöntä, että voitto on jokaisen kansakunnan taloudellisten ja valtiollisten säädösten päätavoite. Jos sitten tutkimme niitä keinoja, joita kukin kansakunta on käyttänyt saadakseen voittoa, huomaamme niissä uskomattoman paljon eroavuutta.

--

Kansakunta on joukko ihmisiä, jotka ovat liittyneet yhteen tavoitellakseen omaa ja jälkeläistensä hyvinvointia korkeimman vallan suojeluksessa ja virkamiesten avustuksella.

Ihminen voi hyvin silloin, kun hän tyydyttää tarpeitaan ja mukavuudenhaluaan tavaroilla, kuten niitä yleisen puhutavan mukaan kutsumme. Luonto synnyttää ne, mutta ilman työtä emme pääse koskaan hyötymään niistä.

--

Rahamäärää, jolla vientitavaroiden arvo ylittää tuontitavaroiden arvon, kutsutaan aiheellisesti kansalliseksi voitoksi, ja se summa, jolla tuonti ylittää arvoltaan viennin, merkitsee aina tappiota kansakunnalle. Pienempää tappiota suhteessa suurempaan sanotaan suhteelliseksi voitoksi, ja vastaavasti, jos suurempi olisi saatavissa, sitä pienempää voittoa kutsutaan tappioksi.

--

Nähdään siis kouriintuntuvasti, ettei kansakunta kerää voittoa monenlaisella toiminnalla, vaan harjoittamalla parhaiten kannattavia elinkeinoja, toisin sanoen niitä, joissa pienin ihmismäärä pystyy tuottamaan arvoltaan suurimmat tavarat.

Kansan rikkaus on siten tuotosten runsaudessa tai oikeammin sanottuna niiden arvossa, mutta tuotosten määrä riippuu kahdesta päätekijästä, nimittäin työntekijöiden paljoudesta ja heidän ahkeruudestaan. Molemmat saa aikaan luonto, mikäli se saa toimia pakottomasti.

Kansalle on hyvin hyödyllistä kehitellä uusia elinkeinoja, sillä sattumalta niistä voi löytyä jokin kaikkia vanhoja tuottoisampi, jolla voidaan lisätä kansallista voittoa. Mutta jos elinkeinoa pidetään käynnissä palkkioiden tai muihin kansalaisiin kohdistuvien pakkotoimien avulla, silloin on aina selkeästi kysymys kansallisesta tappiosta.

Tässä ei päde lainkaan se väittämä, että useammat saisivat elantonsa jos elinkeinoja lisättäisiin. Kansakunnan voitto ei näet suinkaan kasva elinkeinojen lukumäärän, vaan ainoastaan tuotosten arvon perusteella, saadaan se sitten vaikka vain yhdestä ainoasta elinkeinosta. Niin kauan kuin maa on kesannolla, ruukit ovat vailla työntekijöitä ja verstaamme ovat tyhjillään, on minun mielestäni turha kantaa huolta yhä useampien elinkeinojen harjoittamisesta.

Tämä kansallisen voiton käsite on itsessään mitä vaarattomin ja helpoin, vaikka se näyttääkin olevan jyrkässä ristiriidassa uusimpien toimenpiteemme kanssa.

Se antaa vapauden kaikille luvallisille elinkeinoille, ei kuitenkaan toisten kustannuksella. Se suojaa vähäisintäkin toimintaa sortoa vastaan ja kannustaa ahkeruuteen ja esteettömään toimintaan.

Se punnitsee kaikki yhdellä ja samalla puntarilla, ja voitto on se oikea mittapuu, joka osoittaa mikä on muita parempi.

Se päästää korkeimman vallan tuhansista kalvavista huolista, säädöksistä ja valvontatehtävistä, koska yksityinen ja kansallinen voitto sulautuvat yhdeksi eduksi, ja vahingollinen omanvoitonpyynti, joka säädösten suojaamana aina löytää jonkun kätkön, saadaan keskinäisen kilpailun avulla pidettyä aisoissa.

Se antaa ruotsalaisen nauttia kalleinta ja suurinta oikeuttaan, joka hänellä luonnossa on ja jonka Kaikkivaltias on hänelle ihmisenä suonut, nimittäin oikeutta elättää itsensä otsansa hiessä miten parhaiten taitaa.

Se riistää laiskuuden tyynyt niiden käsistä, jotka voivat nyt etuoikeuksiensa varassa kuluttaa kaksi kolmannesta ajastaan nukkumiseen. Kaikki keinot elää työtä tekemättä karsitaan, ja ainoastaan ahkerat voivat vaurastua.

Se tuo toivotun vähennyksen oikeudenkäyntiemme määrään. Lukuisat säädökset, niiden selitykset, poikkeukset ja sovellutukset, jotka tavalla tai toisella sitovat elinkeinoja, tulevat silloin tarpeettomiksi ja vaikenevat, ja sitten kun laki on kumottu, sen rikkomukset mitätöityvät.

Anders Chydenius: Kootut teokset. Osa 1. Edita 2012.
Suom. Antero Tiusanen.

Tehtäviä

1. Mitä Chydenius tarkoittaa kansallisella voitolla?
2. Minkälaisia periaatteita Chydenius esittää elinkeinojen kannattavuudelle?
3. Mitkä asiat ovat Chydeniuksen mukaan vakavimpia esteitä talouden vapaudelle?
4. Missä kohdassa tulee esille liberalistiseen talousajatteluun kuuluva suhteellisen edun periaate?
5. Mikä on Chydeniuksen mukaan a) voiton b) vapaan kilpailun merkitys elinkeinonharjoituksessa?